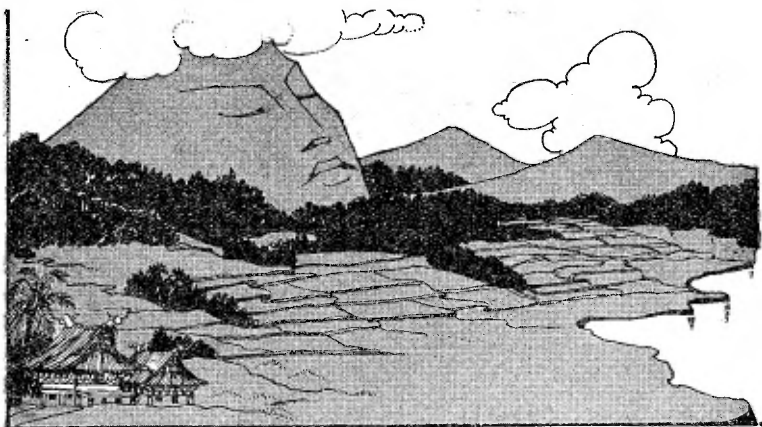

MEVROUW M. A. M. RENES—BOLDINGH
HET VERHAAL VAN EEN
OUDEN KONING

Weet je, hoe ik heet?

Ik heet Si-a-tas Ba-ri-ta.

Mooi-e naam, vind je niet?

En weet je nu ook al, wie ik ben? Een berg, zeg je?

Ja, maar geen ge-wo-ne berg. Ik ben een hoo-ge ou-de berg. Een ko-ning ben ik on-der de ber-gen.

Of lie-ver, ik *was* een ko-ning. In de da-gen, die lang voor-bij zijn. Nu ben ik geen ko-ning meer.

Ik vind dat niet erg. Weet je, hoe dat komt?

Neen? Luis-ter dan maar.

Ik ben een berg in Ba-tak-land.

Ba-tak-land is een stuk-je van het groo-te, ver-re In-dië; van het land, vol warm-te en zon-ne-schijn, waar de boo-men al-tijd groen blij-ven, om-dat de win-ter-kou er niet ko-men kan. *Mijn* boo-men wor-den ook nooit naakt en kaal; pal-men en den-nen

zijn het. De pal-men groei-en aan mijn voet. De den-nen hoo-ger op, waar de koe-le berg-wind blaast. Er staan veel ber-gen naast mij. Aan mijn rech-ter-kant en aan mijn lin-ker-kant. We staan op een lan-ge, lan-ge rij, en aan on-ze voe-ten ligt een mooi, breed dal.

Aan de an-de-re zij-de van het dal staat ook zoo'n rij ber-gen. Soms pra-ten we sa-men en zen-den el-kan-der een re-gen-bui toe. Zoo-als jon-gens met een bal gooi-en, zoo gooi-en wij met re-gen-wol-ken. Er lig-gen klei-ne dorp-jes in ons dal. En twee ri-vie-ren stroo-men er door. De zon schit-tert op de ri-vie-ren met dui-zend vonk-jes. Dat is een mooi ge-zicht. Tus-schen de dorp-jes en de ri-vie-ren lig-gen de rijst-vel-den. Daar-op groeit de rijst, jaar op jaar, al-tijd weer op-nieuw. *Jon-ge, groe-ne* rijst wordt *rij-pe, ge-le* rijst, en dan ko-men de men-schen, die den rijst-oogst bin-nen ha-len. *Ba-taks* hee-ten die men-schen.

De *Ba-taks* zijn bruin. Ze heb-ben zwart haar en zwar-te oo-gen, en ze dra-gen heel wei-nig klee-ren. De klei-ne kin-de-ren loo-pen dik-wijls hee-le-maal naakt. Ik hou van die klei-ne *Ba-tak-kin-der-tjes*, met hun groo-te zwar-te oo-gen, die zoo wijs kun-nen sta-ren.

Vaak zijn de *Ba-taks* arm en al-tijd moe-ten ze hard

De bataks zijn bruin.

wer-ken op de rijst-vel-den. Hun hui-zen staan op hoo-ge pa-len, om-dat er vaak o-ver-stroo-ming is. Ze zijn klein en be-nauwd en stof-fig en er is van bin-nen niets, dat een ka-mer mooi kan ma-ken. Neen, de Ba-taks heb-ben niet veel, dat hun hart voo-lijk kan ma-ken, en hun le-ven licht.

Hoor, nu lui-den de kerk-klok-ken. Het is Zon-dag van-daag. Een zon-ni-ge Zon-dag-mor-gen. In het hee-le dal en ook in de wij-de, wij-de berg-we-reld, o-ver-al lui-den de klok-ken. Hun stem-men klin-ken op naar den blij-den He-mel, waar God woont.

Hóór je wel? De kerk-klok-ken zin-gen van Gods groo-te lief-de en barm-har-tig-heid waar-mee Hij ook aan het ar-me Ba-tak-volk heeft ge-dacht. Daar-om klinkt hun zin-gen zoo mooi. Het is niet en-kel maar mu-ziek; het is He-mel-sche mu-ziek, waar de En-ge-len aan mee kun-nen doen. Hóór je het wel?

Het is niet al-tijd zoo ge-weest, dat de kerk-klok-ken zon-gen o-ver Ba-tak-land. Toen ik nog ko-ning was, zon-gen ze niet.

Toen was er nog geen en-ke-le kerk. Toen wist geen en-ke-le Ba-tak iets van God en van den Hei-land. Toen ik nog ko-ning was, was er nog geen en-ke-le Bij-bel in Ba-tak-land.

Weet je, wat er toen wèl was?

Angst was er. Groo-te, fel-le angst, die de men-schen on-rus-tig maak-te, en lis-tig, en wreed.

Bang, al-tijd bang, wa-ren die men-schen. Bang voor woud en wa-ter-val. Bang voor de scha-duw van hoo-ge boo-men. Bang voor plas-re-gen en voor on-weer. Bang voor de men-schen, die nog leef-den, en bang voor hen, die al ge-stor-ven wa-ren. Ja, voor de laat-sten nog het méést.

En voor *mij* wa-ren ze ook bang. Voor mij, de Si-a-tas Ba-ri-ta. Daar-om noem-den ze mij een ko-ning, om-dat ze bang voor me wa-ren. Zóó zei-den de men-schen: Er woon-de op mijn kruin, in mijn bo-ven-ste bos-schen, een geest. Een boo-ze geest; een boo-ze groot-va-der-geest.

Als ie-mand langs mij heen moest gaan, fluis-ter-de hij: wees niet boos, groot-va-der-geest; wees as-je-blijft niet boos, dat ik langs u loop; doe mij geen kwaad, groot-va-der-geest, om-dat ik mijn voe-ten op uw berg zet.

En dan sloop hij voor-bij.... haas-tig.... ril-lend. Dat was een droe-ve tijd, die tijd van angst.

Een tijd van haat en nijd was het ook. En van oor-log! Ja, ik heb veel be-leefd. Veel oor-lo-gen en veel el-len-de. Veel ver-moor-de man-nen heb ik ge-zien. Veel kla-gen-de vrou-wen. Veel schrei-en-de

kin-de-ren. Ik was wel ko-ning, maar een droe-ve ko-ning, o-ver een on-ge-luk-kig volk.

Eens.... o, stil! Ik zie het weer ge-beu-ren.

Stil....

Er ligt een dorp-je, dicht bij mijn voet. Een klein dorp-je; een hoo-ge wal met bam-boe-strui-ken is er om heen. In dat dorp-je staat een hut. Op hoo-ge pa-len. Tus-schen die pa-len woont het vee. Een koe en een kar-bouw en veel wil-de, zwar-te zwij-nen.

Bo-ven in de hut schreit ie-mand. Ik kijk en kijk door de ven-ster-o-pe-ning. Ik zie een kind, een meis-je, op de har-de vloer lig-gen. Ze is vuil. O! wat is ze vuil! Haar ha-ren zijn lang en ver-ward. Haar oo-gen zijn droef; o, zoo droef. Ze kan niet loo-pen. Haar bee-nen zijn al-tijd ziek ge-weest. Ze zijn lam en er zijn zwee-ren op. Die jeu-ken en bloe-den en nie-mand maakt ze schoon. Het kind heeft hon-ger. En dorst. Ze roept en klaagt en schreit. Maar nie-mand geeft haar wat. Er is *nie-mand*, die haar hoort; *nie-mand* die haar helpt, *nie-mand*, die haar te e-ten of te drin-ken geeft.

„Laat het meis-je dóód-gaan,” zeg-gen de men-schen.

„Wat héb-ben we aan zoo'n ziek meis-je. Laat ze gáuw dood gaan. Dan geeft ze óns geen last meer.”

Maar het meis-je gaat niet dood.

Het wordt niet be-ter, maar het sterft ook niet. Ze kruipt o-ver den grond, ze schreeuwt, ze lijdt pijn, maar stér-ven doet ze niet.

Een poos la-ter was het meis-je weg. Ze zeg-gen, dat een ou-de vrouw in me-de-lij-den haar stil heeft ge-haald. Ik hoop het maar.... Ik heb haar nooit weer ge-zien.

Zij lijdt pijn, maar sterven doet ze niet.

Wil je nog ver-der luis-te-ren?

Nu komt er een *mooi* ver-haal. Het ver-haal, hoe God naar de ar-me, ver-lo-ren Ba-tak-we-reld Zijn red-den-de hand uit-stak.

Stil, ik zie het weer ge-beu-ren.

Langs mijn zij-den loopt een voet-pad. Het gaat zig-zag om-hoog uit het dal. Dan glipt het tus-schen

mij en mijn buur-man door en loopt ver-der o-ver de wij-de, win-de-ri-ge hoog-vlak-te, die ach-ter ons ligt. Niet vaak gaan er men-schen o-ver mijn voet-pad. Ze zijn bang voor mij. Maar nu komt er een aan. Wat is dat? Die man is niet bruin! Hij is geen Ba-tak. Hij heeft een wit ge-zicht en wit-te han-den. Hij heeft een wit-te jas aan en hij draagt een wit-ten hoed. Dat is vreemd! Dien man heb ik nog nooit ge-zien. Hij moet uit een vér land ko-men. Maar wat komt hij hier doen? Weet hij niet, dat het ge-vaar-lijk is als vreem-de-ling zoo maar bij de Ba-taks te ko-men? O, als dát maar goed gaat! Als de Ba-taks hem maar geen kwaad doen! Ze kun-nen zoo wreed zijn. De wit-te man staat stil tus-schen mij en mijn buur-man. Hij neemt zijn hoed af en staat lang, lang stil. Hij ziet naar het dal. Hij ziet ook naar mij. Met ver-baas-de oo-gen. Zou hij we-ten, dat ik een ko-ning ben? Zou hij ook ge-loo-ven, dat er een geest woont op mij? Zou hij mis-schien ook we-ten van al-les, wat er aan mijn voe-ten ge-beurt? Wat nu! Hij haalt iets uit zijn zak. Een klein, zwart boek is het. „Bij-bel” staat er op, met gou-den let-ters, die schit-te-ren in de zon. Wat zou dat zijn: een Bij-bel. De vreem-de-ling houdt het boek vast als een groo-te schat. Zoo voor-zich-tig. Zoo eer-bie-dig. Hoor, hij spreekt. Te-gen wie? Te-gen mij mis-

Hij staat lang, lang stil.

schien? Of te-ge-n God in den hoo-gen He-mel? Ja, te-ge-n God spreekt hij.

„O, Heere,” zegt hij. „Ik dank U, dat Gij mij ge-zon-den hebt, naar dit mooi-e dal en tot dit ar-me, ver-lo-ren volk. Ik dank U, Hee-re, dat Gij Uw Bij-bel-woord ook aan de Ba-taks wilt ge-ven. Dat ze mo-gen lee-ren van U en van Je-zus, dien Gij ge-zon-den hebt. Nu zul-len ze ge-luk-ki-ger wor-den, en min-der wreed en min-der bang.”

Hij gaat naar be-ne-den, langs mijn zig-zag-paad-je. Hij gaat het dal in, de brui-ne men-schen te-ge-moet. Ik weet nu wel, hoe hij heet, die jon-ge vreem-de man, met zijn blon-de haar en zijn trou-we oo-gen. Hij heet: *Lud-wig Nom-men-sen*. Hij is door *God* ge-zon-den, om aan de Ba-taks het blij-de E-van-gel-ie te bren-gen. Hij brengt voor het eerst den Bij-bel in Ba-tak-land.

Ve-le, ve-le ja-ren zijn voor-bij ge-gaan. Ik ben een héél ou-de berg ge-wor-den.

Ik ben nu geen ko-ning meer. Maar dat is niet erg. Nu is God de Ko-ning van het dal. Zoo hoort het ook. O-ver de hee-le we-reld zal God een-maal Ko-ning zijn. Dan zul-len al-le ber-gen zin-gen van blijd-schap. Met de En-ge-len en de men-schen te za-men, zul-len ze dan zin-gen. Ik ook. Ja, zé-ker. Ik ook. Zen-de-ling *Nom-men-sen* heeft het moei-lijk

ge-had in het land van de Ba-taks. Dik-wijls heb ik hem ge-zien in ons dal. Nu eens hier, dan weer daar; al-tijd wer-ken-de voor zijn God. Vaak wa-ren de men-schen boos op hem. Ze wil-den niet luis-te-ren naar het Bij-bel-woord. Ze heb-ben hem ge-plaagd en ge-dreigd en eens heb-ben ze zelfs ver-gif in zijn rijst ge-strooid. De vreem-de-ling moest maar dood gaan, meen-den ze. Maar God heeft hem be-waard en den vol-gen-den dag zag ik hem weer, al-tijd vrien-de-lijk, al-tijd ge-dul-dig, al-tijd vol goe-den moed. De Bij-bel heeft het ook moei-lijk ge-had, in die da-gen. Hij is ver-scheurd en ver-brand en in de mod-der ver-trapt. Ba-tak-land heeft ge-stre-den te-gen den Bij-bel en te-gen God. Maar God heeft den strijd ge-won-nen. En God heeft zijn o-ver-won-nen vij-an-den *lief*.

Nu is er rust. Nu wordt het be-ter met Ba-tak-land. Nu zin-gen de kerk-klok-ken door het dal en door de wij-de berg-we-reld. Nu lig-gen er Bij-bels in de ker-ken. En er zijn Bij-bels in de hui-zen en de hut-ten der Ba-taks. En Bij-bels in de scho-len en Bij-bels in de zie-ken-hui-zen. En waar de Bij-bel mag zijn, daar wordt van-zelf al-les be-ter.... Zélfs in een zie-ken-huis.

Het is Kerst-feest ge-weest in Ba-tak-land. Nog niet

zoo heel lang ge-le-den. Op gou-den voe-ten is de Kerst-vreug-de door Ba-tak-land ge-gaan en heeft aan-ge-klopt aan de deu-ren en aan de har-ten der men-schen.

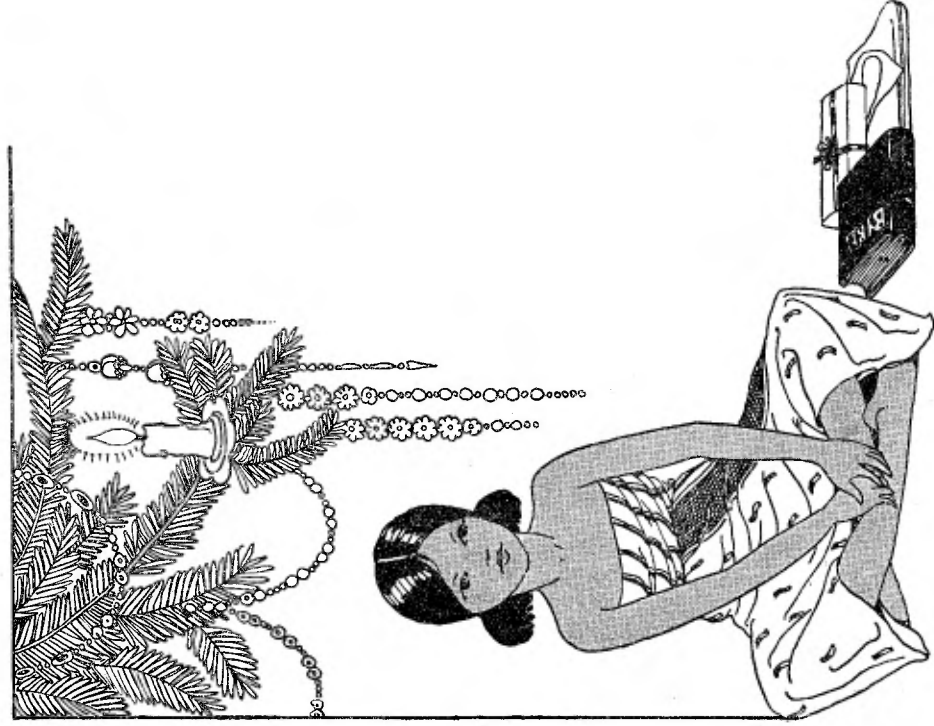
Ik heb ze hoo-ren zin-gen, de Chris-ten-Ba-taks. Al-le lie-de-ren, die jul-lie ook kent. „Stil-le nacht, hei-li-ge nacht....”

Weet je, hoe ze dat zingen in de Ba-tak-sche taal? Zóó hoor ik het al-tijd:

*So-nang ni, born-gin-na i,
Oed-joe ro Je-soes i!
So-nang mo-dom do ha-lak soe-dé.
Ho-lan doe-a na doen-go do-pé.
Man-gin-ga-ni A-nak-na,
Je-soes, Toe-han-ta i.*

Eens op een a-vond heb ik bin-nen ge-zien in het groo-te nieu-we zie-ken-huis. In de zaal van de man-nen en van de vrou-wen en van de kin-de-ren. Er is Kerst-feest in die kin-der-zaal. Er staat een groo-te, groo-te Kerst-boom. Een ech-te den is het. Hij is van mij. Van *mijn* zij-den heb-ben ze dien boom ge-haald en ik heb hem graag ge-ge-ven. Nu is hij heel mooi; met zil-ve-ren bal-len en gou-den klok-jes en ve-le, ve-le kaars-jes.

De kin-de-ren zit-ten er om heen.... Al-le-maal

Er is Kerst-feest!

zie-ke Ba-tak-kin-de-ren. Jon-gens en ook meis-jes. Och, ik denk aan dat klei-ne meis-je van lang gele-den. Met haar zwee-ren-de, lam-me been-tjes en haar groot ver-driet. Als ze hier eens bij had kun-nen zijn. Bij ál dat licht en bij ál die vreug-de.... Wat zou ze blij zijn ge-weest. Wat zou-den haar oog-jes ge-straald heb-ben!

Waar ze nu is? Ik heb haar nóóit weer-ge-zien. Of ze nu bij God in den He-mel is? Bij Je-zus en de En-ge-len; in het Eeu-wi-ge licht? Ik hoop het. Ik ge-loof het. Ik ge-loof, dat het ar-me, zie-ke schaa-p-je wel ge-von-den is door den Her-der....

De klein-ste kin-de-ren zit-ten in een box, vlak bij den Kerst-boom. Ze grij-pen naar de zil-ve-ren bal-len. Ze zijn zoo blij. En de groot-en zit-ten op la-ge bank-jes er om heen in een kring. Hun zwart-te oog-gen schit-te-ren als ster-ren. Al-le pijn en ziek-te ver-ge-ten ze, om-dat het Kerst-feest nu ge-komen is.

De Moe-der van het zie-ken-huis neemt een boek uit haar tasch. Een klein, zwart boek met gou-den let-ters. Een Bij-bel. Hoor, ze leest.... van groot-e blijd-schap voor al-le vol-ken; van de En-ge-len en van het Kin-de-ke in de krib-be. In het Ba-taksch leest ze en al-le kin-de-ren luis-te-ren naar haar lie-ve stem.

Dan zin-gen ze sa-men; de kin-de-ren met o, zul-ke zwak-ke stem-me-tjes. Maar mooi! Ik wil-de wel dich-ter bij het zie-ken-huis staan. Dan kon ik het va-ker hoo-ren. Nu moet ik me uit-rek-ken, uit-rek-ken! Want ik wil hoo-ren en zien! Nu krij-gen al-le kin-de-ren een kaars-je in de hand. Een branden-de, wit-te kaars. Ze kij-ken er naar met eer-bie-di-ge schit-ter-oog-jes. Nu zijn ze zelf le-ven-de Kerst-boom-pjes ge-wor-den, die het licht mo-gen dra-gen in de duis-ter-nis....

„Dit is het Licht, dat in jul-lie har-ten wo-nen moet”, zegt de lie-ve Moe-der. „De Hei-land wil je dat Licht ge-ven in je hart. Je moet het la-ter, als je weer be-ter bent, mee ne-men naar je dorp-je. En daar moet je het la-ten schij-nen voor de men-schen om je heen. Wil je dat wel doen?”

„Ja, Moe-der” zeg-gen de groo-ten.

Nu krij-gen ze een ge-schenk-je. O, daar ben ik blij om. Er zijn zoo-veel ar-me kin-de-ren bij, die nog nooit een ge-schenk-je ge-had heb-ben.

Ie-der krijgt zijn ei-gen blaad-je, met iets er op. Als ik mijn kruin nog wat ver-hef, kan ik het juist zien.

Een koek ligt er op.... die is voor de món-d-jes.

Een klee-ding-stuk ligt er op.... dat is voor de lí-chaam-pjes.

En een Bij-bel-tje ligt er op.... dat is voor het hárt.

De kin-de-ren zien het al-les. Ze la-chen er te-gen.
Ze zijn zoo blij.

Zie je nu wel, dat er veel Bij-bels zijn in Ba-tak-land?

En dat de men-schen nu blij en ge-luk-kig kun-nen zijn?

Ik denk weer aan mijn klei-ne meis-je van lang ge-le-den.

Wat zou ze blij en ge-luk-kig zijn ge-weest!

Aan .....

..... October 1934

Leider(ster) .....

UITGEGEVEN DOOR DE
JEUGDCOMMISSIE VAN HET
NEDERLANDSCH BIJBELGENOOTSCHAP
HEERENGRACHT AMSTERDAM — 1934